

Nota voor Burgemeester en Wethouders

Team:

Onderwerp:

Vaststellen uitvoeringskader religieus erfgoed

Notagegevens

Bestuursorgaan	: B-en-W 21-05-2024
Notanummer	: 2024-87
Datum	: 21-05-2024
Programma	: 10b - Kunst, cultuur en erfgoed
Portefeuillehouder	: Wethouder Duursma,
Bijlage(n)	:

Parafering

14-05-2024: Programmamanager Kunst, cultuur en erfgoed14-05-2024: Wethouder

Agendering

* 16-05-2024: Teammanager Concernstaf en Adjunct-secretaris

* 14-05-2024: Gemeentesecretaris/algemeen directeur

Definitieve akkoord

21-05-2024

B & W d.d.: 21-05-2024

Besluit

1. Voor de omgang met religieus erfgoed het uitvoeringskader "Religieus erfgoed" vast te stellen
2. De praktijkprojecten te subsidiëren overeenkomstig de in de bijlage opgenomen "voorwaarden incidentele subsidie religieus erfgoed"
3. Mandaat te verlenen aan de teammanager Beleid-R voor het nemen van besluiten verband houdende met deze subsidie
4. De raadsmededeling vast te stellen en aan te bieden aan de raad

De nota en het besluit openbaar te maken

Inleiding

Deventer heeft sinds 2013/2015 beleid voor kerken en andere geloofsgebouwen: de Lokale Agenda Herbestemming Religieus Erfgoed en de door de raad vastgestelde principelijin over de rol van de gemeente bij vragen over religieus erfgoed (raadsbesluit 2015-2232). Dit bestaande gemeentelijke beleid voor religieus erfgoed is samengevoegd en geactualiseerd in het bijgevoegde uitvoeringskader "Religieus erfgoed" (bijlage 1). Aanleiding voor deze actualisatie van beleid is de bijdrage van het rijksprogramma Toekomst religieus erfgoed (€50.000) die is aangevraagd om eigenaren en gebruikers van religieus erfgoed te ondersteunen bij actuele en concrete dilemma's om hun gebouw in stand te houden. Daarom wordt naast vaststelling van het uitvoeringskader aan u voorgesteld de voorwaarden voor subsidiering (bijlage 2) vast te stellen. Daarmee kan het bescheiden rijksbudget grotendeels aan een aantal pilots worden besteed gericht op de knelpunten waar eigenaren momenteel mee te maken hebben: verduurzaming van de panden, een gezonde exploitatie in relatie tot het zoeken naar (neven)bestemming en de terugloop van vrijwilligers.

Inhoudelijk gaat het uitvoeringskader in op de problematiek en de opgaven rondom het religieus erfgoed, het belang van religieus erfgoed, de rol van de gemeente en de uitwerking in de praktijk. Het uitvoeringskader wordt betrokken bij de nadere ontwikkeling van de Omgevingsvisie.

Beoogd maatschappelijk resultaat

- * Bij te dragen aan (de dialoog over) de toekomstbestendigheid van het religieus erfgoed
- * Een kader te bieden voor de uitvoering van de praktijkprojecten
- * Duidelijk te zijn over de gemeentelijke rol

Kader

- * Omgevingsvisie Deventer 2019 (2019-001700)
- * Kadernota vastgoed 2022 (2022-835)
- * Uitgangspuntennotitie Cultuurvisie 2025-2028 (raadsmededeling 2023-809)
- * Lokale agenda Herbestemming Religieus erfgoed (raadsmededeling 1235737)
- * Principieel Religieus Erfgoed (Raadsbesluit 2015-2232)
- * Algemene subsidieverordening Deventer (ASV)

Betrokken partijen en participatie

Besturen en (particuliere) eigenaren van de gebedshuizen.

Toelichting op participatiebeleid

Argumenten voor en tegen

Argumenten voor

- * De aandacht voor toekomstbestendig religieus erfgoed draagt bij aan het bestuursakkoord (Dichtbij, betrokken en bevroegen 2022-2026) benoemde 'zuinig op erfgoed en tradities'. Religieus erfgoed is beeldbepalend voor de gemeente; aandacht en zorg is gewenst. Veel religieus erfgoed heeft niet alleen een hoge cultuurhistorische en/of stedenbouwkundige waarde, maar kent ook een emotionele waarde voor gebruikers en omwonenden.
- * Landelijk en provinciaal is aandacht voor het thema religieus erfgoed. Het besluit past binnen dat beleid en de rijkssubsidie die is verkregen. In de aanvraag is benoemd dat de gemeente Deventer de middelen vraag gestuurd en concreet wil inzetten voor het erfgoed. Een klein deel van het beschikbare budget is nodig voor de ambtelijke capaciteit om het bestaande beleid samen te voegen en waar nodig te actualiseren.
- * Het vaststellen van dit uitvoeringskader sluit aan bij het uitgangspunt van de Omgevingswet dat het College besluit over uitvoering van beleid betreffende de fysieke leefomgeving binnen eerder vastgestelde kaders.
- * De 'Deventer werkwijze' voor de omgang met vragen over religieus erfgoed gaat

uit van een integrale en gebiedsgerichte benadering, hetgeen in lijn is met de omgevingswet en -visie.

* De thema's waarvoor een subsidie verleend kan worden zijn op basis van actuele vraagstukken die naar boven kwamen in gesprekken met kerkbesturen en eigenaren tot stand gekomen.

* Gebedshuizen hebben vaak bijzondere eisen bij her- of nevengebruik. De in het uitvoeringskader beschreven 'Deventer werkwijze' is een bestending van de bestaande beleidskoers en biedt handvatten voor de betrokken partijen om met elkaar in gesprek te gaan en om tot een gezamenlijke oplossing (proberen) te komen. Daarnaast geeft het helderheid over de rol van gemeente: agenderen en elkaars agenda kennen, verbinden en (ondersteunen bij) programmeren. Vragen om (financiële) ondersteuning voor instandhouding zullen in principe met 'nee' beantwoord worden.

Argumenten Tegen

* Een sectoraal uitvoeringskader vaststellen voor religieus erfgoed is tegenstrijdig met de integrale benadering van de Omgevingswet. Het uitvoeringskader is opgesteld naar aanleiding van vragen uit de raad (brief kenmerk 2023-306) en de inhoud beschrijft een integrale aanpak van dit sectorale thema, onder andere door vraagstukken rond religieus erfgoed te verbinden aan andere gemeentelijke ambities (economie, klimaatadaptatie, stedenbouw, meedoen, cultuur) en wordt betrokken bij de te actualiseren omgevingsvisie.

* Een uitvoeringskader en werkwijze voor religieus erfgoed zou strijdig kunnen zijn met het beginsel van scheiding tussen kerk en staat. Dit beginsel houdt in dat contact tussen beide partijen mogelijk is mits de overheid neutraal en onpartijdig is en de vrijheid van godsdienst en levensovertuiging en het gelijkheidsbeginsel beschermt. Om strijdigheid te voorkomen richt dit uitvoeringskader (en de uitvoeringsacties) zich op de instandhouding van de gebouwen (gebedshuizen, als kerk, moskee en synagoge) en wordt er geen onderscheid gemaakt naar religieuze groep.

* Er is meer visie en regie op dit onderwerp wenselijk, door bijvoorbeeld meer te sturen op prioritering, kaders vooraf te maken over behoud/transformatie. Aanpassing van de beleidskoers op dit punt past niet bij de dynamiek die om maatwerk en flexibiliteit vraagt in plaats van vooraf strakke kaders met het risico dat hiermee kansen niet benut worden.

* De praktijkprojecten hebben het karakter van een eenmalige pilot terwijl voor de instandhouding van gebedshuizen een groter financieringsvraagstuk speelt.

Financiële consequenties en dekking

De gemeente heeft uit het rijksbrede programma "Toekomst religieus erfgoed" een decentralisatieuitkering ter hoogte van €50.000 ontvangen voor uitvoering van de praktijkprojecten en inzet van ambtelijke capaciteit.

Openbaarmaking en communicatie

De besturen/eigenaren van de gebedshuizen en de rijksdienst De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed worden geïnformeerd. De mogelijkheid om subsidieaanvragen voor de praktijkprojecten in te dienen wordt kenbaar gemaakt. De resultaten daarvan worden gecommuniceerd/gepresenteerd in het netwerk en op de website.

Aanpak en uitvoering

De praktijkprojecten zullen in 2024-2025 worden uitgevoerd in de reguliere lijn van de uitvoeringsagenda ruimtelijk erfgoed. Vanwege de omvang van het

beschikbare bedrag en het eenmalige karakter van de praktijkprojecten is het mogelijk om hiervoor een incidentele subsidie te verlenen onder de bij dit besluit vast te stellen voorwaarden.

RAADSMEDEDELING

Onderwerp	Uitvoeringskader religieus erfgoed		
Nummer	2024-87	Portefeuillehouder	Wethouder Duursma,
Team	DEV-BLD-R	Datum	21-05-2024

Inleiding

Met deze mededeling informeren wij u over de vaststelling van het uitvoeringskader "Religieus erfgoed" waarin bestaande beleidskaders op het gebied van religieus erfgoed zijn samengevoegd en geactualiseerd.

Deventer heeft sinds 2013/2015 beleid voor kerken en andere geloofsgebouwen: de Lokale Agenda Herbestemming Religieus Erfgoed en de door de raad vastgestelde principelijn over de rol van de gemeente bij vragen over religieus erfgoed (raadsbesluit 2015-2232). Deze door de raad vastgestelde principelijn wordt in bijgaand uitvoeringskader opgenomen en bestendigd. Het uitvoeringskader wordt betrokken bij de -door uw raad in 2026- vast te stellen omgevingsvisie.

Aanleiding voor deze actualisatie is de rijksbijdrage uit het programma Toekomst Religieus Erfgoed (€50.000) die is aangevraagd om eigenaren en gebruikers van religieus erfgoed te ondersteunen bij actuele en concrete dilemma's om hun gebouw in stand te houden. De thema's waarvoor een subsidie verleend kan worden zijn op basis van actuele vraagstukken die zijn benoemd door besturen en eigenaren tot stand gekomen: verduurzaming van de panden, een gezonde exploitatie in relatie tot het zoeken naar (neven)bestemming en de terugloop van vrijwilligers. De uitkomsten van de pilots zullen worden gedeeld en gecommuniceerd.

Kader

- * Omgevingsvisie Deventer 2019 (2019-001700)
- * Kadernota vastgoed 2022 (2022-835)
- * Uitgangspuntennotitie Cultuurvisie 2025-2028 (raadsmededeling 2023-809)
- * Lokale agenda Herbestemming Religieus erfgoed (raadsmededeling 1235737)
- * Principelijn Religieus Erfgoed (Raadsbesluit 2015-2232)
- * Algemene subsidieverordening Deventer (ASV)

Kern van de boodschap

De problematiek van vrijkomende gebedshuizen is nog steeds actueel. Eigenaren zijn op zoek naar een nevenbestemming ervan en er is een toename van vragen over het verduurzamen. Het uitvoeringskader "Religieus erfgoed" geeft het belang, de problematiek en de opgaven van het religieus erfgoed en benoemt wat de rol van de gemeente is bij vragen over de omgang met religieus erfgoed. Die rol is: agenderen en elkaars agenda kennen, verbinden en (ondersteunen bij) programmeren. Met dit uitvoeringskader wil het college bijdragen aan de toekomstbestendigheid van 'religieuze gebouwen van betekenis'. Het besluit om de bijdrage vooral ten goede te laten komen aan praktijkprojecten past in de Deventer lijn zoals de raad deze heeft vastgesteld: niet vooraf kaders en criteria op te stellen, maar maatwerk te leveren en te verbinden.

Nadere toelichting

De aandacht voor toekomstbestendig religieus erfgoed draagt bij aan het bestuursakkoord (Dichtbij, betrokken en bevlogen 2022-2026) benoemde "zuinig op erfgoed en tradities". Religieus erfgoed is beeldbepalend voor de gemeente; aandacht en zorg is gewenst. Veel religieus erfgoed heeft niet alleen een hoge cultuurhistorische en/of stedenbouwkundige waarde, maar kent ook een emotionele waarde voor gebruikers en omwonenden. Ook landelijk en provinciaal is aandacht voor het thema religieus erfgoed.

Gebedshuizen hebben vaak bijzondere eisen bij her- of nevengebruik. De in het uitvoeringskader beschreven 'Deventer werkwijze' is een bestending van de bestaande beleidskoers en biedt handvatten voor de betrokken partijen om met elkaar in gesprek gaan en tot een gezamenlijke oplossing (proberen) te komen. Daarnaast geeft het helderheid over de rol van gemeente: agenderen en elkaars agenda kennen, verbinden en (ondersteunen) bij programmeren. Vragen om (financiële) ondersteuning voor instandhouding zullen in principe met 'nee' beantwoord worden (uitzonderingen gemotiveerd vanuit zeer hoge cultuurhistorische en maatschappelijke waarde van het erfgoed).

Dit uitvoeringskader sluit aan bij het uitgangspunt van de Omgevingswet dat het College besluit over uitvoering van beleid betreffende de fysieke leefomgeving binnen eerder vastgestelde kaders; De 'Deventer werkwijze' voor de omgang met vragen over religieus erfgoed gaat uit van een integrale en gebiedsgerichte benadering, hetgeen in lijn is met de omgevingswet en -visie.

Tot slot nog een opmerking over het gebruik in dit uitvoeringskader van de woorden "gebedshuis" of "religieus erfgoed". Deze worden gebruikt omdat het niet alleen gaat over kerken maar ook om andere gebouwen zoals moskee en synagoge.

Uitvoeringskader Religieus Erfgoed Religieuze gebouwen van betekenis

Inleiding

Het gebruik van gebedshuizen verandert. Religieuze genootschappen hebben minder (actieve) leden en leden zien minder noodzaak om het gebedshuis te bezoeken als middel om het geloof te belijden. Als gevolg daarvan zijn de afgelopen jaren in Deventer gebedshuizen vrijgekomen en hebben een andere bestemming gekregen. Daarnaast zijn veel eigenaren op zoek naar geschikte nevenbestemmingen van hun gebedshuis onder andere om zo extra inkomsten te krijgen. Ook hebben eigenaren behoefte aan informatie over de instandhouding van de gebouwen, zoals over verduurzamen.

Deze ontwikkelingen zijn aanleiding voor dit uitvoeringskader Religieus Erfgoed.¹

Leeswijzer

Het uitvoeringskader bestaat uit vier delen:

1. Inleiding waarin aanleiding en context worden geschetst
2. Gemeentelijke inzet op Religieus erfgoed
3. Actuele vraagstukken van de eigenaren/besturen van de gebedshuizen
4. Bijlage met de onderbouwing van het belang van religieus erfgoed en de rol van de gemeente; een overzicht van de uitvoeringsacties; korte beschrijving van de gebedshuizen

Begrippen

Als in dit uitvoeringskader de begrippen "**religieus erfgoed**" of "**gebedshuis**" staan, dan gaat het over de gebouwen die zijn gebouwd als kerk, moskee, synagoge of tempel en waarbinnen geloofsuitoefening plaatsvindt of in het verleden heeft plaatsgevonden. De aandacht in dit uitvoeringskader ligt bij de gebouwen met een cultuurhistorische waarde (cultureel erfgoed). Waar het vanzelfsprekend is dat een bepaald type gebedshuis wordt bedoeld, meestal een kerk, dan wordt dat woord gebruikt.

Religieus erfgoed is een bijzondere vorm van het cultureel erfgoed. **Cultureel erfgoed** is een breed begrip, het is overal fysiek in onze samenleving aanwezig. Zichtbaar in musea, historische binnensteden, in het landelijk gebied en onzichtbaar in de bodem en onder water. En als immaterieel erfgoed in onze tradities, rituelen en verhalen. Het vertelt over waar we vandaan komen, wie wij zijn en hoe we ons ontwikkelen. Bij grote veranderingen in onze leefomgeving biedt erfgoed herkenning en geeft het houvast en identiteit, het vertelt onze geschiedenis door de eeuwen heen en de verbondenheid met de ontstaansgeschiedenis van het gebied (vorming van het gebied door wind, water en overige klimaatomstandigheden). Daarbij hebben monumenten, historische binnensteden,

¹ We herijken de bestaande visie die is vastgelegd in de in 2013 opgestelde lokale agenda Herbestemming religieus erfgoed (raadsmededeling 21 februari 2014 nummer 1235737) en de principieel over de omgang met vragen over religieus erfgoed (raadsbesluit 10 februari 2016, nummer 2015-2232). De basis voor de principieel ligt in de Lokale Agenda Religieus Erfgoed. De Agenda en de principieel beschrijven de gemeentelijke rol bij de herbestemming van (religieus) erfgoed. Motivatie voor deze specifieke rol is dat het religieus erfgoed een bijzondere vorm van maatschappelijk vastgoed is. Vaak een beeldbepalende functie heeft in een gebied en waarmee bewoners zich (emotioneel) verbonden voelen. Tot slot kunnen de cultuurhistorische waarden van een gebedshuis invloed hebben op de mogelijke herbestemming.

cultuurlandschappen met de kenmerkende elementen allereerst een waarde in zichzelf: ze zijn de dragers van het verleden die we koesteren om hun eigen betekenis en schoonheid.

Landelijk en provinciaal beleid

De verandering in gebruik en bestemming van religieus erfgoed is een landelijke trend. Al ruim tien jaar hebben rijk en provincie aandacht voor de gevolgen. Er wordt op verschillende niveaus aan gewerkt, bij het maken van beleid en in gerichte programma's.

In 2018 is het programma Toekomst religieus erfgoed begonnen. Hierin werken kerkeigenaren, erfgoedorganisaties, provincies, gemeenten en rijk samen. Binnen dit programma staat de ontwikkelingen en verspreiding van kennis centraal. Voor het opstellen van kerkenvisies, duurzaamheids subsidies en herbestemmingsonderzoek is geld beschikbaar vanuit het ministerie van OCW.

Nederland heeft op 10 januari 2024 het Verdrag van Faro ondertekend. In dit verdrag van de Raad van Europa staan de mens en de samenleving en hún relatie met erfgoed centraal. Het verdrag stelt dat erfgoed meer dan nu een functie kan hebben voor de samenleving. Niet alleen de historische plek zelf, of traditie is belangrijk, maar vooral ook de betekenis en het gebruik ervan. Dat geldt zeker voor religieus erfgoed. Voor de uitvoering in Nederland is zes miljoen euro beschikbaar voor de periode 2023-2025.

In het Cultuurbeleid van de provincie Overijssel is ook aandacht voor religieus erfgoed, om deze gebouwen (vaak monumenten) te behouden, en voor de leefbaarheid en de sociale samenhang op met name het platteland van Overijssel. Bijna alle Overijsselse gemeenten hebben of maken beleid voor religieus erfgoed, de zogenoemde kerkenvisie. De provincie steunt in het beleid het succes van deze kerkenvisies en heeft daarvoor in 2024 een onderzoek laten uitvoeren naar de impact van kerkenvisies. De provincie Overijssel financiert een speciale leerlijn "Behoud je kerkgebouw" voor eigenaren/besturen van gebedshuizen. Daarnaast is er voor kerkeigenaren/besturen een kerkenspreekuur ingesteld bij het Steunpunt Cultureel Erfgoed en adviseert het Steunpunt gemeenten over religieus erfgoed.

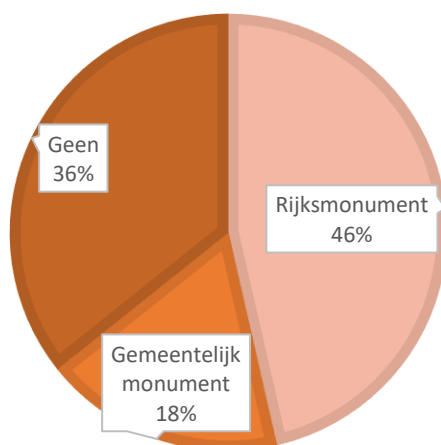
Omgevingsvisie Deventer

Kunst/cultuur en erfgoed maakt Deventer een aantrekkelijke en vitale gemeente om te wonen, te werken én te verblijven. Het draagt bij aan de identiteit van de stad en is van maatschappelijk en economisch belang. Cultureel erfgoed, zoals vrijkomend religieus erfgoed is een drager van identiteit bij transities van andere opgaven zoals goed wonen, een aantrekkelijke binnenstad en gezondheid. De in dit uitvoeringskader beschreven integrale benadering van religieus erfgoed en de daarop gebaseerde werkwijze sluit aan bij de ambities (economie, klimaatadaptatie, stedenbouw, meedoen, cultuur en erfgoed) van de gemeentelijke Omgevingsvisie. We betrekken het uitvoeringskader bij de nadere ontwikkeling van de omgevingsvisie.

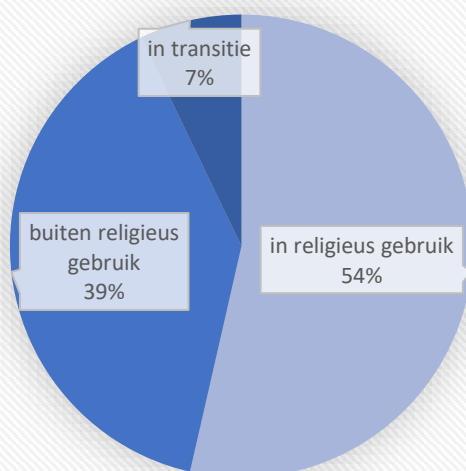
Religieus erfgoed in cijfers

Onder het religieus erfgoed valt in Deventer een bestand van 28 gebedshuizen met cultuurhistorische waarde (afbeelding 1, als monument beschermde gebedshuizen). Deze groep vormt het uitgangspunt voor dit uitvoeringskader. Van die groep is 54% in religieus gebruik (afbeelding 2, gebruik gebedshuizen). Bij twee gebedshuizen is in de afgelopen tien jaar het eigendom overgedragen aan een andere religieuze gebruiker. Het percentage gebedshuizen dat niet in religieus gebruik is bedraagt 39%. Van twee gebedshuizen (7%) is op dit moment het toekomstig gebruik nog niet duidelijk. Bij de gebedshuizen die voor religieuze doelen gebruikt worden zoeken besturen naar mogelijkheden om de exploitatie van het gebouw te verbreden en ander gebruik naast het religieus gebruik mogelijk te maken.

AFBEELDING 1
ALS MONUMENT BESCHERMDE GEBEDSHUIZEN

AFBEELDING 2
GEBRUIK GEBEDSHUIZEN

Inzet van Deventer op religieus erfgoed

Uitgangspunten en werkwijze van de gemeente

Het belang van religieus erfgoed is aanleiding om in dit eerste deel van het uitvoeringskader de inzet van de gemeente te beschrijven. De inzet bestaat uit een concrete werkwijze voor de omgang met vragen over religieus erfgoed die op drie uitgangspunten berust. De bijlage bij het uitvoeringskader bevat een verdere onderbouwing van de uitgangspunten.

Uitgangspunt 1-Toekomstbestendig religieus erfgoed voor een aantrekkelijke gemeente

Deventer is een stad met een verhaal, een verhaal over denkers en vernieuwers, nieuwkomers en ondernemers. Een verhaal dat tot uitdrukking komt in het cultureel erfgoed. Zo is de Bergkerk gesticht in de tijd van de Hanze en zelfs de naam van deze kerk, Sint-Nicolaas beschermheilige van onder andere zeelieden, verwijst naar dit verleden.

Als bijzondere vorm van cultureel erfgoed vraagt religieus erfgoed om verschillende redenen speciale aandacht. Gebedshuizen hebben cultuurhistorische waarde omdat ze zijn verbonden met de historie van Deventer. De gebedshuizen hebben ook identiteitswaarde en vertolken grote maatschappelijk waarde omdat ze een wezenlijk onderdeel in de beleving van de stad/kern zijn en aantrekkelijk voor toeristen. Tot slot zijn veel gebedshuizen eigendom van religieuze gemeenten, die als bijzonder doelgroep van de gemeente kunnen worden beschouwd.

De aandacht voor zichtbaar en toekomstbestendig religieus erfgoed draagt bij aan de bestuurlijke ambities. In het bestuursakkoord Dichtbij, betrokken en bevlogen 2022-2026 is hierover opgenomen: "Cultuur en erfgoed maken Deventer een aantrekkelijke en vitale gemeente om te wonen, te werken én te verblijven. Het draagt bij aan de identiteit en is van maatschappelijk en economisch belang". In de uitgangspunten voor de Cultuurvisie² wordt die ambitie vertaald in de prioriteit om zuinig te zijn op erfgoed en tradities. Deze dragen bij aan de identiteit van de stad en de kernen, en vragen blijvende aandacht, behoud en versterking.

Uitgangspunt 2- Religieus erfgoed is van betekenis voor mensen

Religieus erfgoed is zichtbaar aanwezig en vormt een wezenlijk onderdeel van de beleving van de (stads)kernen/wijken. De maatschappelijke en historische betekenis van religieus erfgoed is groot. Het vertelt het verhaal van de Deventer geschiedenis en heeft daarmee een bijzondere identiteitswaarde. Van oudsher waren gebedshuizen plaatsen van samenkomst voor meer dan alleen religie. In deze historische traditie past de wens van eigenaren om de gebedshuizen open te stellen voor sociaal maatschappelijke functies. Juist vanwege de intrinsieke waarde die mensen hechten aan religieus erfgoed is het van belang om in gesprek te gaan over de toekomstbestendigheid van het religieus erfgoed.

Uitgangspunt 3- De gemeente neemt verantwoordelijkheid voor religieus erfgoed

Religieus erfgoed is een onderdeel van de leefomgeving, maar is niet zonder meer te vergelijken met ander vastgoed. Het fysieke gebouw en de invulling daarvan staan niet los van elkaar. De gemeente kan het probleem rondom bijvoorbeeld leegkomend religieus erfgoed niet oplossen, daar is ook onvoldoende specifiek budget voor. Aan de andere kant heeft de gemeente vanwege de geschetste waarden en de maatschappelijke betekenis van religieus erfgoed wel een verantwoordelijkheid in het totale proces. Die verantwoordelijkheid biedt ook kansen voor de gemeente door ontwikkelingen met

² 2023-809 Raadsmededeling Uitgangspuntennotitie Cultuurvisie 2025-2028 - prioriteit Zuinig op erfgoed en tradities: deze dragen bij aan de identiteit van de stad en de kernen, en vragen blijvende aandacht, behoud en versterking.

betrekking tot religieus erfgoed integraal en gebiedsgericht aan te pakken en daarmee bij te dragen aan de gemeentelijke ambities. Aan dat proces kunnen de geloofsgenootschappen als één van de maatschappelijk betrokken partijen bijdragen.

De Deventer werkwijze

Op basis van deze drie uitgangspunten kiest de gemeente voor maatwerk en een proactieve aanpak. De rol die de gemeente neemt bij vragen om (financiële) ondersteuning vanuit (potentiële) eigenaren van (religieus) erfgoed is *agenderen en elkaars agenda kennen, verbinden en (ondersteunen bij) programmeren*. Deze werkwijze sluit aan bij de bestaande inzet van de gemeente³ en heeft zich in de praktijk bewezen.

De Deventer Werkwijze Religieus Erfgoed

- Agenderen en elkaars agenda kennen: kennis over religieus erfgoed, zowel in- als extern, delen met anderen en religieus erfgoed in beeld brengen bij grotere gemeentelijke visies en programma's en zeker ook bij externe partijen.
- Verbinden: bijvoorbeeld door verbindingen te leggen tussen ruimtezoekers en -bieders en naar mogelijke financiers, maar ook intern aangezien een ontwikkeling rondom een gebedshuis nooit op zichzelf staat en multidisciplinair moet worden aangepakt.
- Verbinden en (ondersteunen⁴ bij) programmeren: Binnen (het centrum) van Deventer is naast het religieuze erfgoed ook ander maatschappelijk vastgoed. Er is voor eigenaren/besturen van belang om in te zetten op goede programmering, bijvoorbeeld door te kijken welke ruimten waar het meest geschikt voor zijn.
- Maatwerk: op het juiste moment en op de juiste plaats kennis aanleveren zodat kansen ook benut worden voor religieus erfgoed. Elke ontwikkeling is maatwerk en past vaak lastig binnen vooraf bepaalde objectieve criteria. Er wordt niet gekozen voor criteria of sectoraal beleid op basis waarvan voorafgaand aan ontwikkelingen het ene gebouw meer waarde toegedicht krijgt dan de andere. Er is een automatische prioritering tussen monumenten en niet-monumenten.
- De gemeente beantwoordt verzoeken om verdergaande financiële ondersteuning in principe met "nee". Bij hoge uitzonderingen kan het gemeentebestuur beslissen hiervan af te wijken. De legitimatie voor afwijkingen is vooral gelegen in de zeer hoge cultuurhistorische en maatschappelijke waarde van het betreffende erfgoed. De gemeente stelt geen criteria op en formuleert geen sectoraal beleid. Deze verzoeken zullen ad-hoc behandeld worden en in de brede context waarbinnen de gemeente opereert afgewogen worden.

Concreet betekent de werkwijze van de gemeente dat de gemeente het gesprek voert vanuit een wederzijdse open houding en verkent waar ondersteuning wenselijk en mogelijk is (zolang dit valt binnen die rollen) en met de initiatiefnemer de (erfgoed)waarde van het gebedshuis inzichtelijk maakt. Indien nodig, levert de gemeente, een extra inspanning in het proces van herbestemmen, transformeren, nevenbestemmen of instandhouding. Dat doet de gemeente bijvoorbeeld door mee te denken over financiering of subsidie van derden of door partijen die een ruimte zoeken, in contact te brengen met de eigenaar van een gebedshuis. De gemeente vraagt hierbij wel om een open houding en medewerking vanuit de eigenaar ten aanzien van functieverbreiding en maatschappelijke en/of commerciële activiteiten. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van een aantal gesprekken, het arrangeren van een overleg met mogelijke subsidieverleners en een eventuele verkenning naar

³ principieel over de omgang met vragen over religieus erfgoed (raadsbesluit 10 februari 2016, nummer 2015-2232)

⁴ De ondersteunende rol is mogelijk met kennis, het kennen van elkaars agenda en ambitie en het overzien van het grotere geheel (notitie bij raadsbesluit 10 februari 2016, nummer 2015-2232)

transformatiemogelijkheden. Dit doet de gemeente vanuit het maatschappelijk belang, waardoor deze extra inspanning ook denkbaar is voor andere categorieën erfgoed dan wel vastgoed bij (dreigende) leegstand.

Voor de procedures van ontwikkelingen rondom (religieus) erfgoed geldt dat deze doorlopen worden conform alle andere ruimtelijke ontwikkelingen. Religieus erfgoed neemt hier geen bijzondere positie in. De cultuurhistorische waarde is een wegingsfactor bij de integrale afweging.

Praktijk en uitvoering

Actuele vraagstukken

In 2023 en 2024 is met de besturen van de grotere gebedshuizen gesproken over de vraag waar zij tegenaanlopen bij de instandhouding en het gebruik van het gebedshuis. De (particuliere) eigenaren van een aantal herbestemde kerken zijn via mail gevraagd om informatie.

Actuele vraagstukken voor het religieus erfgoed in Deventer zijn:

- **Voldoende financiering voor onderhoud en gebruik van het gebouw beschikbaar hebben.** Voor alle gebedshuizen is deze exploitatieopgave belangrijk. Onderhoud en gebruik van het gebouw is kostbaar. Financiering daarvan wordt steeds lastiger omdat door de krimpende kerkgemeenten er minder actieve leden zijn en er minder inkomsten binnenkomen.
- **Antwoord krijgen op praktische vragen over instandhouding.** Er zijn praktische vragen over de instandhouding van het gebouw, bijvoorbeeld hoe de financiering voor onderhoud of verduurzaming te regelen en wegwijs te worden in de regelgeving; hoe om te gaan met het cultuurhistorisch waardevolle interieur; welke eisen gesteld worden als de kerk een gemeentelijk-of rijksmonument is; waar technische kennis te vinden is over geschikte maatregelen voor verduurzamen of brandveiligheid.
- **Inzicht willen in de planologische ruimte/haalbaarheid.** Welke neven- of herbestemming is planologisch mogelijk en passend voor de kerk, ook gelet op de erfgoedwaarden van het gebouw en in hoeverre zijn daarbij combinaties te maken met andere gemeentelijke of maatschappelijke opgaven. Bijvoorbeeld of bij het gebedshuis een ontvangstruimte mogelijk is en waar de voorziening voor koffie/thee kan komen. Lange termijn instandhouding van het kerkgebouw roept ook vragen op over de rol van de gemeente bij de instandhouding van het religieus erfgoed. Zeker als dat gebouw door herbestemming meer verschuift richting maatschappelijk vastgoed.
- **Omgaan met vermindering van het aantal vrijwilligers.** De kerkgemeenten krimpen en er zijn minder actieve leden. Dit heeft verschillende redenen, zoals de vergrijzing van het ledenbestand, en het bredere maatschappelijke verschijnsel dat het lastig is om vrijwilligers te vinden. Daardoor is het lastig om mensen te vinden die zich inzetten voor de activiteiten die uitgevoerd worden in de kerk. De kerkgemeenten zoeken naar mogelijkheden om kerkelijke én burgerlijke gemeente “in huis te halen” en daarmee te betrekken bij de toekomst van het kerkgebouw.
- **De particuliere eigenaren hebben vragen over de instandhouding en zichtbaarheid van het gebouw.** Veel vragen gaan over het verduurzamen en de kosten daarvan. Opvallend is dat deze eigenaren ook nadrukkelijk vragen om betere zichtbaarheid van het religieus erfgoed, bijvoorbeeld door het aanlichten ervan en via een website met informatie over religieus erfgoed in Deventer.
- **Voor veel kerken in de dorpen is op dit moment het toekomstig gebruik van de kerk het belangrijkste vraagstuk.** Er wordt nagedacht over een goede en rendabele nevenbestemming voor de kerk die niet concurreert met de bestaande dorpsfuncties zoals

bijvoorbeeld het dorpshuis of horeca. Verder is in een aantal dorpen sprake van mogelijke verkoop van het kerkgebouw. Voor de bewoners van de dorpen, ook de niet kerkgangers, betekent dit onzekerheid over het toekomstig gebruik van de kerk en wat de impact daarvan zal zijn. De kerk ligt niet alleen letterlijk, maar ook figuurlijk in het hart van het dorp. De dorpskerken staan hiermee op het punt waar tien jaar geleden een aantal van de stadskerken stonden. Destijds waren het de stadskerken die leeg kwamen te staan of waarvoor een goede nevenbestemming werd gezocht. Inmiddels is voor de meeste stadskerken een bestemming gevonden, bijvoorbeeld als woonhuis of school of door verkoop aan een andere geloofsgemeente.

Gevraagd naar de rol die de gemeente kan hebben bij de omgang met deze actuele vraagstukken zijn de volgende rollen genoemd:

- Een aanspreekpunt of helpdesk bij de gemeente voor specifieke vragen.
- Het bieden van planologische ruimte voor her- of nevenbestemmingen.
- Financiële ondersteuning bieden, al dan niet voor specifieke doelen zoals verduurzamen
- Faciliteren van een dialoog/gesprek.
- Makel- en schakelfunctie om leegkomende kerken te verbinden aan mensen of organisaties die juist op zoek zijn naar ruimte.
- Een proactieve en integrale visie op het religieus erfgoed formuleren.

Acties

De Deventer werkwijze voor religieus erfgoed sluit grotendeels aan op deze gewenste rollen. Met name de grotere binnenstadskerken adresseren ten opzichte van de eerder vastgestelde lijn een grotere vraag naar structurele financiële ondersteuning. Vooralsnog is dit geen aanleiding om de bestaande werkwijze aan te passen. De rol die de gemeente neemt bij vragen om (financiële) ondersteuning vanuit (potentiële) eigenaren van (religieus) erfgoed is *agenderen en elkaars agenda kennen, verbinden en (ondersteunen) bij programmeren*. Verzoeken om financiële ondersteuning worden in principe met “nee” beantwoord. Met deze rol of werkwijze kiest de gemeente voor maatwerk en een proactieve aanpak. Het is belangrijk om deze gemeentelijke rol blijvend in praktijk te brengen en in gesprek te blijven met eigenaren en besturen van de gebedshuizen en andere betrokken partijen. Dat willen we bereiken met de uitvoering van een aantal vraaggestuurde en concrete acties. We gebruiken hiervoor het budget dat de gemeente ontvangen heeft uit het rijksbrede programma Toekomst religieus erfgoed. We voeren praktijkprojecten uit, passen onze website aan en onderhouden het contact met de eigenaren en besturen van de gebedshuizen (bijlage II). Voor de uitvoering van de acties volgen we de reguliere lijn van de uitvoeringsagenda ruimtelijk erfgoed.

Bijlage 1 Onderbouwing

Belang Religieus Erfgoed

Het religieus erfgoed is vanuit verschillende perspectieven van belang.

Ruimtelijk perspectief

Gebedshuizen zijn een wezenlijk onderdeel in de beleving van de stad/kern

Gebedshuizen zijn vaak in het oog springende gebouwen op zichtbare locaties die nadrukkelijk bijdragen aan de beleving van een gebied, kern of stad. In de binnenstad van Deventer zijn de kerken met de bijbehorende torens onderdeel van de historische omgeving. In een dorpskern is de kerk meestal hét markeringspunt. Verloedering van deze gebouwen beïnvloedt de beleving van een gebied in negatieve zin.

Gebedshuizen zijn toeristische trekpleister en dragen daarmee bij aan de economie van de stad/kern

De historische binnenstad van Deventer is toeristisch landelijk bekend. Een aantal kerken in deze binnenstad maakt wezenlijk onderdeel uit van de historische omgeving en heeft vanuit die optiek ook economische waarde. Daarnaast zijn ze onderdeel van het verhaal van Deventer dat uitgedragen wordt in de verschillende toeristische arrangementen. Een andere bijdrage zit in het leveren van ruimte voor congressen, tentoonstellingen en concerten. Zoals bij de Bergkerk als tentoonstellings-/expositieruimte en de Lebuinuskerk als 'markthal'. Voorstelbaar is dat ook de kerken in de dorpskernen bijdragen aan de toeristische aantrekkelijkheid van de kern.

Belevingsperspectief

Gebedshuizen hebben identiteitswaarde en vertolken grote maatschappelijk waarde

Veel bewoners van de gemeente Deventer hebben een verbintenis met één van de gebedshuizen. Dit kan zijn omdat ze onderdeel zijn van een religieuze gemeente. Sommigen zijn in het gebedshuis gedoopt en getrouwd en voelen daarom een grote emotionele verbintenis met de plek. Anderzijds zijn er ook veel bewoners die het gebedshuis als onderdeel van hun identiteit zien zonder dat ze religieus gezind zijn. Het verloederen en slopen van een gebedshuis ligt altijd maatschappelijk gevoelig. De gemeente wordt vaak als verantwoordelijke gezien voor de instandhouding van deze gebouwen.

Gebedshuizen zijn eigendom van religieuze gemeenten, die als bijzonder doelgroep kunnen worden beschouwd

Eigenaren van het gebedshuis houden, niet als kerndoel, ook voor de maatschappij een meestal belangrijk gebouw in stand en dragen daarmee maatschappelijk bij aan gedeelde waarden (zoals identiteit, economisch, beleving). Voor de religieuze gemeenten is het gebouw de plek van de godsdienstuitoefening. Hoewel de instandhouding van het gebouw als belangrijk gezien wordt, is het niet de kerntaak van de geloofsgemeenschap. Zeker wanneer de exploitatie niet meer sluitend is, blijkt vaak de inhoudelijke kennis met betrekking tot instandhouding en exploitatie te beperkt om de toekomst van het gebouw te kunnen garanderen. Een religieuze gemeente vaart op vrijwilligers, is meer intern gericht en kan niet vergeleken worden met een economische (en maatschappelijke) partij. Een gebedshuis in bezit van een religieuze gemeente brengt in sommige gevallen restricties met zich mee ten aanzien van het gebruik omdat men bepaalde functies niet passend vindt bij het gebedshuis. Dit kan de exploitatie negatief beïnvloeden.

Cultuurhistorisch perspectief

Gebedshuizen hebben cultuurhistorische waarde en maken onderdeel uit van de historie van Deventer

Een groot deel van de gebedshuizen in Deventer is van hoge cultuurhistorische waarde en heeft bovendien een monumentenstatus. Die status betekent dat het gebouw onderkend is als van wezenlijk belang voor de Deventer geschiedenis en deze gebouwen inclusief de waardevolle interieurs behouden moeten blijven. Leegstand en verkeerde omgang met de panden kan leiden tot onherstelbaar verlies van deze cultuurhistorische (erfgoed) waarde.

Gemeentelijk inzet

De gemeentelijke verantwoordelijkheid voor religieus erfgoed is gebaseerd op een aantal argumenten.

Keuze voor een gebiedsgerichte en integrale aanpak die bijdraagt aan de gemeentelijke ambities

Besluitvorming over religieus erfgoed is niet los te zien van de context, zoals de omgeving waarin het religieus erfgoed ligt. Dat biedt kansen in gebiedsgerichte projecten. Voor het religieus erfgoed zijn er vooral raakvlakken met het gemeentelijk beleid voor:

- Voorzieningen en Vastgoed: Ingegeven door de zoektocht naar extra inkomsten begeven met name kerken zich meer op de markt van (maatschappelijk) vastgoed, door verhuur van ruimtes. Dat betekent een extra aanbieder en meer ruimte op de vastgoedmarkt.
- Sociaal beleid: Gebedshuizen hebben ook ruimtes waar kleinere groepen mensen bij elkaar kunnen komen. Dat biedt mogelijkheden voor de realisatie van buurtvoorzieningen. Een aantal kerken stelt nu al de kerk open voor buurtbewoners in zogenoemde “warme kamers” waar bewoners één of meerdere keren per week een kop koffie met elkaar kunnen drinken. Waarmee eveneens een bijdrage wordt gegeven aan de sociale verbinding in de wijk.
- Cultuur en erfgoed beleid: In lijn met de cultuurvisie geldt ook voor het religieus erfgoed dat daarmee bij opgaven omtrent herbestemming en ruimtelijk inpassing kan worden bijgedragen aan de (brede vastgestelde) gemeentelijke ambities.⁵
- Omgevingsbeleid: Cultureel erfgoed is een drager van identiteit bij transitie van andere opgaven.

Geloofsgenootschappen zijn maatschappelijke partij

Actuele (landelijke/lokale) ontwikkelingen en vraagstukken als inclusie en de rol van vrijwilligers, maakt dat de verbindende rol en de maatschappelijke betekenis van de gebedshuizen is vergroot. Religieuze gemeenten hebben van oudsher altijd een grote rol gespeeld in het sociale domein. Deze rol wordt zichtbaarder en dat vraagt om een nadrukkelijker betrokkenheid van eigenaren/ geloofsgenootschappen als één van de maatschappelijke partijen die bij beleidsvorming en beleidsimplementatie / opgaven een rol kunnen spelen.

Religieus erfgoed is een betekenisvol onderdeel van het (maatschappelijk) vastgoed

Heeft religieus erfgoed een bijzondere status binnen de samenleving of is het ‘gewoon’ erfgoed? Is een eventuele bijzondere status van het gebouw gelinkt aan het religieus gebruik of vertegenwoordigt het, ook zonder functie, een grotere maatschappelijke waarde dan bijvoorbeeld een woonhuismonument? Het draait om de vraag “hoe lang blijft een kerk, een kerk?” Zodra bijvoorbeeld kerken nevenfuncties of niet religieuze functies gaan vervullen, schuiven ze op naar de (maatschappelijke) vastgoedmarkt. Ze zijn dan een ruimtebieder als andere vastgoedsoorten

⁵ 2023-809 Raadsmededeling Uitgangspuntennotitie Cultuurvisie 2025-2028

als buurthuizen, bibliotheken. Maar wel één met betekenis voor mensen. Vanuit religieus/spiritueel opzicht en ook omdat het vaak herkenbare en unieke plekken zijn.

Ze zijn van betekenis voor de geschiedenis van Deventer en of Nederland, vanwege economische waarde, marktwaarde, toeristische betekenis, belevingswaarde, identiteitswaarde en als markeringspunt, gebonden aan gebied. Het fysieke deel is niet los te zien van de invulling.

De gemeente heeft onvoldoende budget om bij te dragen aan de geschetste opgaven.

Wanneer er een beroep gedaan wordt op de gemeente, gaat dit meestal samen met een vraag om financiën. Grote uitgaven voor instandhouding van gebouwen, die geen gemeentelijk eigendom zijn, is niet mogelijk. De gemeente heeft alleen een (subsidie)relatie met diverse soorten maatschappelijk vastgoed voor zover dat gebruikt wordt/kan worden ten behoeve van gemeentelijke taken.

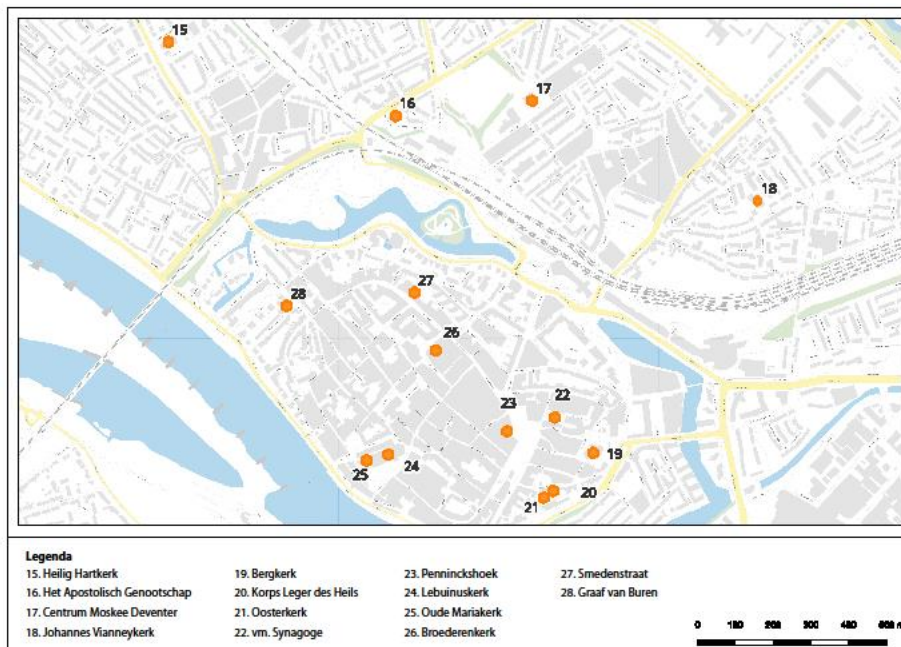
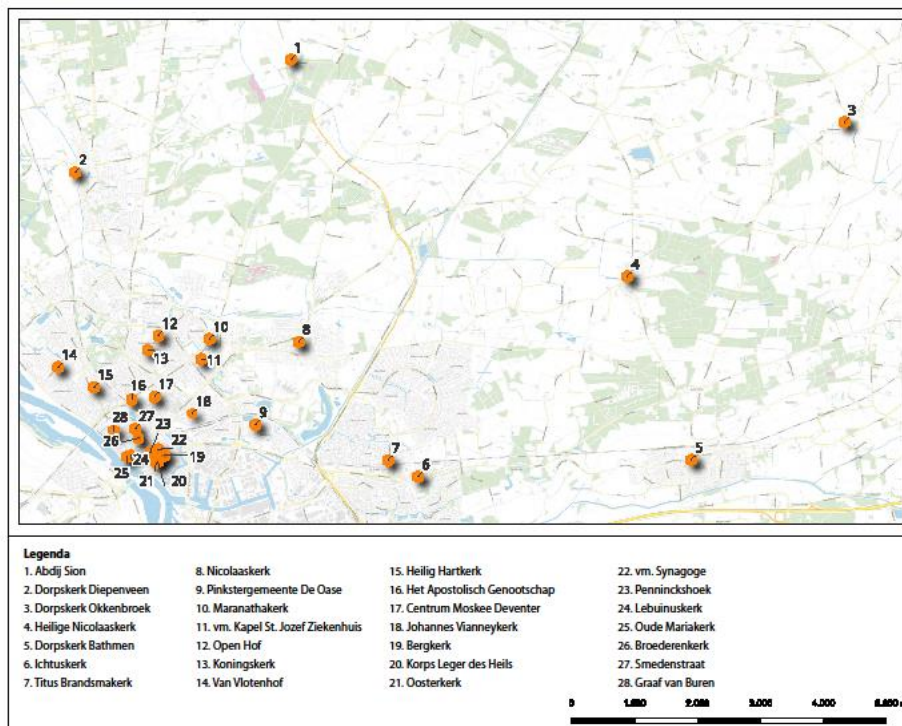
Wettelijke verantwoordelijkheden

De gemeente heeft een wettelijke verantwoordelijkheid in de omgang met cultureel erfgoed. De gemeente kan een initiatiefnemer of de eigenaar aanspreken op de naleving van deze verplichtingen. Voor rijksmonumenten bestaat een specifieke zorgplicht en een instandhoudingsplicht.

Bijlage II Uitvoering

Actie		Inhoud	Wie	Tijd
<p>Praktijkprojecten</p> <p>Eigenaren en besturen van religieus erfgoed werken oplossingen uit voor actuele vraagstukken rondom religieus erfgoed</p>		<p>Projecten over de volgende onderwerpen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. verduurzaming; instandhouding interieur of bouwkundig onderhoud 2. exploitatie, her- of nevenbestemming religieus erfgoed. 3. krimp/vermindering vrijwilligers en mogelijkheden voor instandhouding van het religieus erfgoed 	Eigenaren en besturen	Q3 2024-Q2 2025
<p>Onderhouden contact</p> <p>In gesprek blijven met eigenaren en besturen en andere betrokkenen partijen</p>		<p>*Kennis over de onderwerpen instandhouding; functieverbreding en toekomstig gebruik van gebedshuizen delen via mail/nieuwsbrief</p> <p>*Resultaten van de praktijkprojecten delen in een netwerkbijeenkomst. samenwerken met het</p> <p>*Doorverwijzen naar Kerkenspreekuur van het provinciaal steunpunt voor cultureel erfgoed</p> <p>*Aanwijzen van ambtelijk aanspreekpunt. Ambtelijk is er aansluiting op de landelijke en provinciale netwerken voor religieus erfgoed vandaaruit verbinding kan worden gelegd met de eigenaren/besturen van religieus erfgoed.</p>	Gemeente	2024 en verder
<p>Gemeentelijke website ruimtelijk erfgoed</p> <p>Zichtbaar maken welk religieus erfgoed Deventer heeft</p>		Aanpassen en verbeteren van de informatie over religieus erfgoed op ruimtelijkerfgoed.nl	Gemeente	Q1-2025
<p>Omgevingsvisie</p> <p>Werkwijze religieus erfgoed bestendigen</p>		Bij de nadere ontwikkeling van de Omgevingsvisie (deel I) het uitvoeringskader betrekken.	Gemeente	2026

Bijlage III Beschrijving Gebedshuizen

Abdij Sion

Algemene gegevens:

Naam:	Abdij Sion
Plaats:	Diepenveen
Adres:	Vulikerweg 6
Jaar ingebruikname:	1890
Architect:	G. te Riele
Monument status:	Rijksmonument

Dorpskerk Diepenveen

Algemene gegevens:

Naam:	Dorpskerk Diepenveen
Plaats:	Diepenveen
Adres:	Kerkplein 4
Jaar ingebruikname:	1409
Architect:	
Monumentstatus:	Rijksmonument

Dorpskerk Okkenbroek

RCE

Algemene gegevens:

Naam:	Dorpskerk Okkenbroek
Plaats:	Okkenbroek
Adres:	Oerdijk 228
Jaar ingebruikname:	1904
Architect:	H. van Harte
Monumentstatus:	Rijksmonument

Heilige Nicolaaskerk Lettele

Algemene gegevens:

Naam:	Heilige Nicolaaskerk
Plaats:	Lettele
Adres:	Bathmenseweg 35
Jaar ingebruikname:	1894
Architect:	G. te Riele
Monumentstatus:	Gemeentelijk Monument

Dorpskerk Bathmen

<https://openmonumentendagdeventer.nl/monument/dorpskerk-bathmen/>

Algemene gegevens:

Naam:	Dorpskerk Bathmen
Plaats:	Bathmen
Adres:	Kerkplein 3
Jaar ingebruikname:	1870
Architect:	J.A. Gerretsen
Monumentstatus:	Rijksmonument

Ichtuskerk

Algemene gegevens:

Naam:	Ichtuskerk
Plaats:	Colmschate
Adres:	Holterweg 106
Jaar ingebruikname:	1940
Architect:	W. Verschoor
Monumentstatus:	Geen

Titus Brandsmakerk

Indebuurt Deventer

Algemene gegevens:

Naam:	Titus Brandsmahuis
Plaats:	Colmschate
Adres:	Titus Brandsmaplein 2
Jaar ingebruikname:	Ongeveer 1980
Architect:	Kristinsson architecten
Monument-status:	Geen

Nicolaaskerk

Inschalkaar.nl

Algemene gegevens:

Naam:	Heilige Nicolaaskerk
Plaats:	Schalkhaar
Adres:	Lindenboomsweg 34
Bouwjaar/jaren:	1895
Architect:	G. te Riele (1895) J.Haket (1933)
Monumentstatus:	Gemeentelijk monument

de Oase

Eigen afbeelding

Algemene gegevens:

Naam:	De Oase
Plaats:	Deventer
Adres:	Grevelingenstraat 1
Bouwjaar/jaren:	1970
Architect:	Abma en Hazewinkel architecten
Monumentstatus:	Geen

Maranathakerk

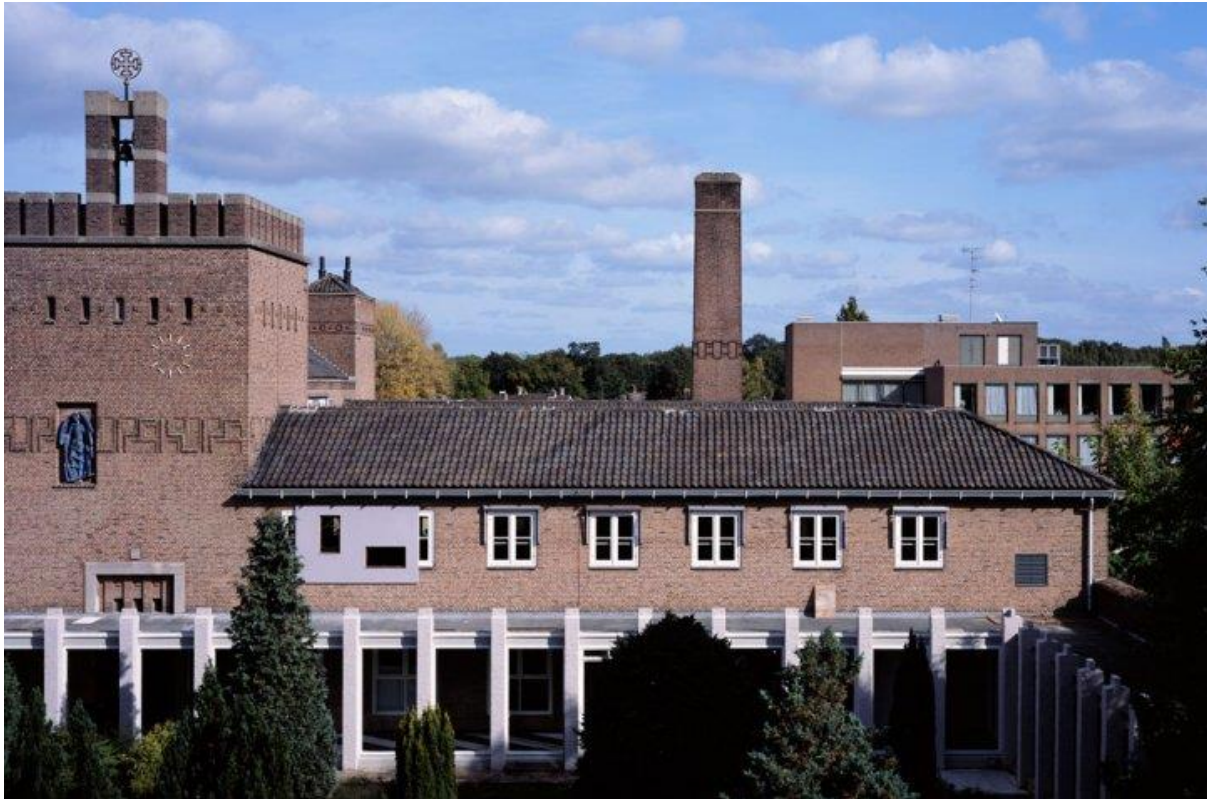

Open monumentendag Deventer.nl

Algemene gegevens:

Naam:	Maranathakerk
Plaats:	Deventer
Adres:	Maranathaplein
Bouwjaar/jaren:	1992
Architect:	Aldo en Hannie van Eyck
Monumentstatus:	Gemeentelijk monument

Kapel Sint Jozefziekenhuis

Herbestemming.nl

Algemene gegevens:

Naam:	vm. kapel Sint Jozef ziekenhuis
Plaats:	Deventer
Adres:	Van Oldenielstraat 12
Jaar ingebruikname:	1956
Architect:	J.A. van der Laan
Monument status:	Rijksmonument

Open Hof

Gereformeerderekerken.nl

Algemene gegevens:

Naam:	Het Open Hof
Plaats:	Deventer
Adres:	Karel de Grotelaan 361
Jaar ingebruikname:	1970
Architect:	Architectenbureau van der Zee, Beijert en Alting, Bolsward
Monumentstatus:	Geen

Koningskerk

Eigen afbeelding

Algemene gegevens:

Naam:	Koningskerk
Plaats:	Deventer
Adres:	Marienburghstraat 2
Jaar ingebruikname:	1959
Architect:	R.Th. van Remmen
Monumentstatus:	Geen

Van Vlotenhof

Via google bedrijfsinformatie

Algemene gegevens:

Naam:	Wijkcentrum Van Vlotenhof
Plaats:	Deventer
Adres:	Johannes van Vlotenlaan 85
Jaar ingebruikname:	1954
Architect:	J.A.C. van der Linden
Monumentstatus:	Gemeentelijk Monument

Heilig Hartkerk

Foto HISSINK via AD.nl

Algemene gegevens:

Naam:	Heilig Hartkerk van Jezus
Plaats:	Deventer
Adres:	Zwolsesweg 96
Jaar ingebruikname:	1903
Architect:	W.A.M. te Riele, A.J.M. Vosman
Monumentstatus:	Gemeentelijk monument (kerk) Rijksmonument (orgel)

Apostolisch Genootschap

Wikipedia

Algemene gegevens:

Naam kerk:	Apostolisch Genootschap
Plaats:	Deventer
Adres:	Schurenstraat 8
Jaar ingebruikname:	1966
Architect:	J.D. van Arkel
Monument status:	Geen

Centrum Moskee

Deventer.info

Algemene gegevens:

Naam:	Merkez Camii
Plaats:	Deventer
Adres:	Smyrnadwarsstraat 2
Jaar ingebruikname:	2003
Architect:	Lema 5 Architecten
Monument status:	Geen

Johannes Vianneykerk

Google bedrijfsinformatie

Algemene gegevens:

Naam:	Johannes Vianneykerk
Plaats:	Deventer
Adres:	Rielerweg 75
Jaar ingebruikname:	1929
Architect:	M.A. Roebbers
Monumentstatus:	Rijksmonument

Bergkerk

Collectie Overijssel. 50755

Algemene gegevens:

Naam:	Sint-Nicolaas kerk /Bergkerk
Plaats:	Deventer
Adres:	Bergkerkplein 14
Jaar ingebruikname:	13de eeuw
Architect:	
Monumentstatus:	Rijksmonument

Korps Leger des Heils

Algemene gegevens:

Naam:	Korpszaal
Plaats:	Deventer
Adres:	Rijkmanstraat 26
Jaar ingebruikname:	1957
Architect:	Horst & Oosterman
Monument status:	Geen

Oosterkerk

Assendorp installatietechniek

Algemene gegevens:

Naam:	Oosterkerk
Plaats:	Deventer
Adres:	Rijkmanstraat 12
Jaar ingebruikname:	1871
Architect:	
Monument status:	Geen

Vm. Synagoge

Reformatorisch dagblad

Algemene gegevens:

Naam:	Grote Synagoge
Plaats:	Deventer
Adres:	Golstraat 23
Bouwjaar/jaren:	1892
Architect:	J.A. Mulock Houwer
Monumentstatus:	Rijksmonument

Penninckshoek

Zaterdagmiddagconcerten Deventer.nl

Algemene gegevens:

Naam:	Het Penninckshuis
Plaats:	Deventer
Adres:	Brink 89
Jaar ingebruikname:	1892
Architect:	Tj. Kuipers
Monumentstatus:	Rijksmonument

Lebuinuskerk

Open monumentendag.nl

Algemene gegevens:

Naam:	Lebuinuskerk
Plaats:	Deventer
Adres:	Grote Kerkhof
Jaar ingebruikname:	15de eeuw
Architect:	
Monumentstatus:	Rijksmonument

Oude Mariakerk

Tijdschrift RCE 2024-2 p.8

Algemene gegevens:

Naam:	Mariakerk
Plaats:	Deventer
Adres:	Nieuwe Markt 35
Jaar ingebruikname:	15de eeuw
Architect:	
Monumentstatus:	Rijksmonument

Broederenkerk

Open monumentendag.nl

Algemene gegevens:

Naam:	Broederenkerk
Plaats:	Deventer
Adres:	Broederenstraat 18
Jaar ingebruikname:	15de eeuw
Architect:	
Monumentstatus:	Rijksmonument

Smedenstraat

AD.nl

Algemene gegevens:

Naam:	vm. Kerk Smedenstraat
Plaats:	Deventer
Adres:	Smedenstraat 104
Jaar ingebruikname:	1935
Architect:	Van der Veen en Schrier en De Ru
Monumentstatus:	Geen

Graaf van Buren

Openmonumentendag Deventer.nl

Algemene gegevens:

Naam:	
Plaats:	Deventer
Adres:	Graaf van Burenstraat 12
Jaar ingebruikname:	1893
Architect:	Wss Mulock Houwer
Monumentstatus:	Rijksmonument

Voorwaarden incidentele subsidie religieus erfgoed 21 mei 2024

1. Subsidie-aanvraag:

- De subsidie kan worden aangevraagd bij het college door (of met toestemming van) de eigenaar van een gebouw met cultuurhistorische waarde dat oorspronkelijk als gebedshuis is gebouwd. Dit gebouw staat op de overzichtskaart behorende bij het uitvoeringskader “Religieus Erfgoed”, vastgesteld bij besluit van het college 21 mei 2024.
- De subsidie-aanvraag geeft voldoende inzicht in de aard en omvang van de activiteiten waar subsidie voor wordt gevraagd.
- De activiteiten moeten zijn gericht op het inzichtelijk maken/oplossen van een dringende actuele problematiek waardoor de toekomstbestendigheid van het gebedshuis onder druk staat. De activiteiten houden verband met de volgende opgaven:
 - Verduurzaming, instandhouding van het interieur of bouwkundig onderhoud en/of
 - Exploitatiemogelijkheden en transformatiemogelijkheden van herbestemming of nevenbestemming van religieus erfgoed en/of
 - Omgang met krimp of vermindering van vrijwilligers in relatie tot het behoud van religieus erfgoed.
- Aanvragen om subsidie kunnen niet eerder worden ingediend dan na 15 juli 2024 en uiterlijk 1 november 2024. Het college kan besluiten aanvragen die eerder zijn ingediend niet in behandeling te nemen. In dat geval kan de aanvrager binnen het vermelde tijdvak opnieuw een aanvraag indienen.

2. Eigen bijdrage en Tijdsplan:

- De subsidie-aanvraag bevat een sluitende begroting waarin wordt aangegeven hoe de aanvrager zelf voor financieel of met menskracht bijdraagt aan het project (minimaal 10 % van de totale begroting) en
- Een concreet tijdsplan.
- De te subsidiëren activiteiten vinden plaats in 2024 met een uitloop naar 2025.
- De aanvrager is bereid de ervaringen met het project te delen met andere eigenaren/besturen van gebedshuizen.

3. Subsidie verdeling:

- Aanvragen van €500 of minder komen niet voor subsidie in aanmerking. De maximale subsidie per aanvrager bedraagt €8.000.
- Het maximale bedrag dat gedurende het subsidietijdvak beschikbaar is voor verstrekking van de subsidies bedraagt €32.000.
- Bij de verdeling van het beschikbare budget geldt het criterium “wie het eerst komt, wie het eerst maalt, waarbij als datum van indiening van de subsidieaanvraag geldt de datum waarop deze aanvraag volledig is.

4. Subsidieverstrekking:

- De subsidie wordt conform artikel 1.2 lid 2 van de Algemene Subsidieverordening Deventer (ASV) aangemerkt als een projectsubsidie bedoeld in artikel 1.1. onder b van de ASV.
- Conform artikel 1.2 lid 2 van de ASV verklaart het college de volgende artikelen uit de ASV geheel of gedeeltelijk van toepassing op de subsidieverstrekking: Artikel 1.1, onder b; Artikel 2.3 leden 1, 3, 4, 5 en 7; Artikel 3.1; Artikel 3.2, de leden 1 en 2; Artikel 3.4; Artikel 5.1; Artikel 5.8, leden 1 en 2; Artikel 6.2